

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/589/2015
Identifikačné číslo spisu: 1111244869
Dátum vydania rozhodnutia: 26.04.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Edita Bakošová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:1111244869.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Ing. Z., bývajúceho v K., zastúpeného advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Radlinského 2, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Národná banka SR, so sídlom v Bratislave, Imricha Karvaša 1, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 15 C 212/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. apríla 2015 sp. zn. 6 Co 69/2015, 6 Co 70/2015 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. apríla 2015 sp. zn. 6 Co 69/2015, 6 Co 70/2015 vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej a vo výroku o trovách konania z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Dovolanie proti výroku rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. apríla 2015 sp. zn. 6 Co 69/2015, 6 Co 70/2015, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa z 8. januára 2015 č.k. 15 C 212/2011-267 o d m i e t a.

Odôvodnenie

Žalobca sa v konaní domáhal, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť mu sumu 4 400,- eur s príslušenstvom ako náhradu škody, ktorá mu vznikla v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom Národnej banky Slovenska (ďalej len „NBS“) pri výkone bankového dohľadu nad Podielovým družstvom slovenské investície (ďalej len „Družstvo“). Poukázal na to, že bol členom Družstva, ktoré od svojich členov zhromažďovalo peňažné prostriedky a zabezpečovalo ich zhodnocovanie v zmysle zákona č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 566/2001 Z.z.“). Družstvo pri tom využívalo služby obchodníka s cennými papiermi - spoločnosti Capital Invest, o.c.p. (ďalej len „OCP“). NBS mala podľa zákona č. 566/2001 Z.z. a zákona č. 747/2004 Z.z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 747/2004 Z.z.“) vykonávať dohľad nad Družstvom a OCP, jej postup ale nebol riadny. NBS nekonala v súlade so zákonom č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska (ďalej len „zákon č. 566/1992 Zb.“) a napriek tomu, že vedela o nedostatkoch v ich činnosti, neprijala včas účinné opatrenia na ich odstránenie a na hroziacu škodu neupozornila ani Družstvo, ani jeho členov.

Pokiaľ by riadne vykonávala bankový dohľad, boli by finančné prostriedky žalobcu nielen chránené, ale aj zhodnotené. V dôsledku zanedbania náležitého bankového dohľadu vznikla žalobcovi škoda, za ktorú podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) zodpovedá štát.

Žalovaná popierala opodstatnenosť žaloby. Namietala, že zanedbala bankový dohľad a žalobca sa svojich práv mal domáhať v konkurznom konaní vyhlásenom na Družstvo uznesením Okresného súdu Bratislava I z 11. apríla 2001 sp. zn. 3 K 95/2010. Žalobca ako investor musel vedieť, že s investíciou peňažných prostriedkov do činnosti Družstva je spojené riziko a orgány dohľadu mohli vykonávať dohľad len v zákonom vymedzenom a limitovanom rozsahu. NBS bola až s účinnosťou od 1. júna 2010 oprávnená dohliadať aj na to, či sa dodržiava schválený prospekt investície. Družstvo samo dlho nesignalizovalo žiadne obavy z činnosti OCP; až 15. apríla 2010 požiadalo o preskúmanie postupu OCP a o vykonanie dohľadu na mieste. NBS najskôr rozhodnutím o predbežnom opatrení uložila OCP povinnosť zdržať sa bez súhlasu NBS nakladania s majetkom klientov a neskôr rozhodnutím z 21. decembra 2010 odobrala OCP povolenie na poskytovanie investičných služieb (§ 156 ods. 2 písm. a/ zákona č. 566/2001). Napokon rozhodnutím z 30. mája 2011 zakázala Družstvu predaj majetkových hodnôt. Z týchto dôvodov žiadala žalobu zamietnuť ako nedôvodnú.

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 23. októbra 2014 č.k. 15 C 212/2011-237 zamietol žalobu a tiež návrh žalobcu na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom Európskej únie podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Žalovanej nepriznal náhradu trov konania. Vychádzal z toho, že žalobca bol členom Družstva a v zmysle dohody o úprave niektorých práv a povinností uzavretej s Družstvom mu vznikol nárok na vyplatenie vyrovnávacieho podielu, ktorý mu však doposiaľ vyplatený nebol a nebola mu poskytnutá ani náhrada zaň. Podľa názoru súdu žalobca neopodstatnene namieta, že štát nedohliadol nad činnosťou Družstva postupom zodpovedajúcim zákonom č. 566/1992 Zb., č. 566/2001 Z.z. a č. 747/2004 Z.z. Otázku, či žalobcovi vznikla škoda, za ktorú zodpovedá štát, riešil súd prvého stupňa podľa § 9 zákona č. 514/2003 Z.z. Uvedol, že žalobca bol v konaní povinný preukázať všetky tri podmienky vzniku zodpovednosti podľa tohto zákona (existenciu škody, nesprávneho úradného postupu a príčinnej súvislosti medzi škodou a nesprávnym úradným postupom), ktoré musia byť splnené kumulatívne, žalobca ale nepreukázal, že NBS zanedbala bankový dohľad vytýkaným spôsobom. Vzhľadom na to, že žalobca nepreukázal jednu z troch podmienok vzniku zodpovednosti za škodu (nesprávny úradný postup NBS), súd prvého stupňa sa už nezaoberal tým, či žalobcovi vznikla škoda v ním vyčíslenej výške. Pri zamietnutí žaloby vzal na zreteľ tiež to, že žalobca sa domáhal uspokojenia svojej pohľadávky v konkurznom konaní, ktoré je vedené na Okresnom súde Bratislava I voči úpadcovi - Družstvu. V incidenčnom konaní, ktoré ešte nebolo ukončené, môže byť jeho pohľadávka uznaná a žaloba o náhradu škody je preto podaná predčasne. Navyše, žalobca si nárok na náhradu škody môže uplatniť v zmysle § 243a ods. 4 Obchodného zákonníka. Svoj vplyv na riadenie a hospodárenie Družstva mal žalobca vykonávať prostredníctvom členskej schôdze, žalobca ale počas svojho členstva v Družstve takto svoje oprávnenia nerealizoval. Návrh žalobcu na začatie prejudiciálneho konania v zmysle článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie posúdil ako návrh na prerušenie konania a tento zamietol z dôvodu, že rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie o žalobcom nastolených otázkach nie je v danom prípade nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci samej; navyše, prvostupňový súd nie je súdom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku podal žalobca odvolanie. Navrhol, aby odvolací súd buď napadnutý výrok rozsudku zmenil (tak, že žalobe vyhovie) alebo zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu žiadala napadnutý výrok rozsudku potvrdiť. Súd prvého stupňa podľa jej názoru vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, v potrebnej miere zistil rozhodujúce skutkové okolnosti a svoje skutkové zistenia vecne správne posúdil.

Okresný súd Bratislava I uznesením z 8. januára 2015 č.k. 15 C 212/2011-267 uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie vo výške 20,- eur. Aj toto uznesenie napadol žalobca

odvolaním.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 27. apríla 2015 sp. zn. 6 Co 69/2015, 6 Co 70/2015 rozsudok súdu prvého stupňa v časti, ktorou bola žaloba zamietnutá, potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.); zároveň potvrdil prvostupňové uznesenie ukladajúce žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie. V odôvodnení uviedol, že rozhodnutie súdu prvého stupňa spočíva na vecne správnych skutkových a právnych záveroch. Konštatoval, že hmotnoprávnym základom pre uplatnenie žalobcovho práva na náhradu škody je zákon č. 514/2003 Z.z. Predpokladmi zodpovednosti štátu podľa tohto zákona sú: a/ nesprávny úradný postup, b/ vznik škody, c/ príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a škodou. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že v konaní nebolo preukázané, že by NBS nesprávne úradne postupovala spôsobom, ktorý jej vytýkal žalobca, keď až od 1. júna 2010 mohla dohliadať, či Družstvo dodržiava schválený prospekt investície. Uviedol, že žalobca si musel byť vedomý, že s jeho investíciou je spojené riziko, pokiaľ ale napriek tomu investoval, nemôže byť jeho finančná ujma pričítaná na ťarchu žalovanej. Všetky žalobcom namietané okolnosti o údajnom nesprávnom úradnom postupe NBS sa týkali takých nesprávností, ku ktorým malo dôjsť v procese rozhodovania NBS; nesprávnosti tejto povahy ale nemožno považovať za dôvod, ktorý zakladá zodpovednosť štátu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. Aj podľa názoru odvolacieho súdu nebol teda v konaní preukázaný nesprávny úradný postup NBS pri vykonávaní bankového dohľadu. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, že nebola preukázaná ani príčinná súvislosť medzi konaním NBS a škodou žalobcu. Mal za to, že žalobcovi doposiaľ nevznikla žiadna škoda, v dôsledku čoho chýba aj tento predpoklad zodpovednosti štátu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. a v tejto súvislosti poukázal na vyhlásenie konkurzu na majetok Družstva a konštatoval, že žalobcovi by škoda mohla vzniknúť až v prípade, že jeho pohľadávka nebude uspokojená v rámci konkurzu Družstva. K námietke žalobcu, že listinné dôkazy neboli súdom prvého stupňa riadne vykonané spôsobom upraveným v § 129 ods. 1 O.s.p., odvolací súd poukázal na to, že v okolnostiach prejednávanej veci obe procesné strany poznajú obsah listinných dôkazov, preto táto odvolacia námietka žalobcu neobstojí. Pokiaľ odvolateľ napadol aj uznesenie súdu prvého stupňa o poplatkovej povinnosti odvolací súd aj toto potvrdil ako vecne správne (§ 219 O.s.p.). Uviedol, že podanie žaloby na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom sa s účinnosťou od 1. októbra 2012 spoplatňuje súdnym poplatkom vo výške 20,- eur; v rovnakej výške sa v konaní o takejto žalobe vyberá aj súdny poplatok za odvolanie vo veci samej (§ 6 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov). Podaním odvolania vznikla žalobcovi poplatková povinnosť a súd prvého stupňa mu podľa položky č. 7a Sadzobníka súdnych poplatkov, prílohy tohto zákona, správne vyrubil poplatok 20,- eur. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalobca. Žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil dovolacími dôvodmi uvedenými v § 241 ods. 2 písm. a/, b/ a c/ O.s.p., a to vadou konania vyplývajúcou z § 237 písm. f/ O.s.p., (poznámka dovolacieho súdu: v zmysle Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 1. januára 2015 ide o ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.; v ďalšom sa pod „O.s.p.“ rozumie Občiansky súdny poriadok v platnom znení), ďalej tzv. inou vadou konania a nesprávnym právnym posúdením veci. Okrem iného namietal, že v odvolacom konaní mu bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že mu nebolo doručené vyjadrenie žalovanej k odvolaniu, že sa s týmto vyjadrením nemohol oboznámiť a prípadne k nemu zaujať stanovisko. Potvrdzujúce uznesenie o poplatkovej povinnosti označil za priečiace sa zákonu, nakoľko súdy mu vyrubili súdny poplatok, ktorý mu nemal byť vyrubený.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu označila dovolacie námietky žalobcu za nedôvodné, rozhodnutia súdov za vecne správne a navrhla dovolanie zamietnuť alebo odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu,

ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom a dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu treba zrušiť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

K dovolaniu žalobcu proti rozsudku krajského súdu z 27. apríla 2015 sp. zn. 6 Co 69/2015:

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 ods. 1 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd - ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). Existenciu väd konania uvedených v § 237 ods. 1 O.s.p. dovolateľka tvrdila, a to konkrétne vadu uvedenú pod písm. f/.

Podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

V preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že odvolanie žalobcu proti rozsudku súdu prvého stupňa bolo doručené žalovanej. Žalovaná sa k odvolaniu písomne vyjadrila (č. l. 272 - 277), no jej vyjadrenie, hoci obsahovalo skutkovú i právnu argumentáciu, nebolo žalobcovi doručené.

Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Keďže porušenie práva na spravodlivé konanie vyššie uvedeným spôsobom nerešpektujúcim princíp rovnosti zbraní bolo dôsledkom nesprávneho postupu súdov v odvolacom konaní, bola žalobcovi v tomto konaní odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Dovolaciemu súdu preto neostalo iné než rozsudok odvolacieho súdu z toho dôvodu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Druhým výrokom rozsudku odvolacieho súdu bolo potvrdené uznesenie Okresného súdu Bratislava I č.k. 15 C 212/2011 ukladajúce žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie. Tento výrok, i keď je obsiahnutý vo výrokovej časti rozsudku, má povahu uznesenia (por. § 223 O.s.p.). Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. (ďalej len „§ 239 ods. 1, 2 O.s.p.“). Dovolanie žalobcu nesmeruje proti uzneseniu, ktoré je uvedené v týchto ustanoveniach; prípustnosť dovolania preto z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nevyplýva.

Vzhľadom na vyššie uvedené by prípustnosť dovolania žalobcu zakladalo, ak by v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p.

Dovolaateľ procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Žalobca tvrdí, že mu v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

Judikatúra najvyššieho súdu dospela k záveru, že o odňatie možnosti pred súdom konať ide tiež vtedy, ak súd zastaví konanie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku, i keď pre taký postup neboli dané procesné predpoklady (por. R 50/1997). O tento prípad ale v preskúmvanej veci nejde - v danom prípade nebolo konanie zastavené. Napadnutým uznesením bolo potvrdené uznesenie o vyrubení súdneho poplatku. Samotným vyrubením súdneho poplatku sa však účastníkovi neodníma žiadne procesné oprávnenie a nedochádza k odňatiu jeho možnosti pred súdom konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

Pokiaľ žalobca tvrdí, že so zreteľom na ním opisované okolnosti mu bol vyrubený súdny poplatok v situácii, v ktorej mu nemal byť vyrubený, z rozhodujúceho - obsahového - hľadiska namieta, že napadnuté rozhodnutia súdov nižších stupňov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (por. § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (por. tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011 a 7 Cdo 26/2010). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 239 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

Vzhľadom na to, že v konaní sa nepotvrdila existencia procesnej vady konania tvrdenej dovolateľom, nevyšli najavo ani iné vady uvedené v § 237 ods. 1 O.s.p. a prípustnosť podaného dovolania nevyplýva z § 239 O.s.p., najvyšší súd odmietol procesne neprípustné dovolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 27. apríla 2015 sp. zn. 6 Co 70/2015 podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

V konečnom rozhodnutí o veci rozhodne odvolací súd aj o trovách tohto dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.